

Η βιομηχανία των αθλητικών γεγονότων

ΜΑΘΗΣΙΑΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

Με την ολοκλήρωση του παρόντος κεφαλαίου, θα είσαι ικανός/η να:

- κατανοείς από πού προέρχεται η διοργάνωση των αθλητικών γεγονότων και η ανάπτυξη της βιομηχανίας τους
- προσδιορίζεις τη σημαντικότητα των αθλητικών γεγονότων διεθνώς
- αναγνωρίζεις τη σημαντικότητα του μεγέθους των αθλητικών γεγονότων για το σχεδιασμό και τη διαχείρισή τους
- αναγνωρίζεις τις διαφορετικές οργανωτικές δομές των αθλητικών γεγονότων
- αναγνωρίζεις το ρόλο του προσωπικού στα αθλητικά γεγονότα

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Προκειμένου να γίνει κατανοητός ο τρόπος οργανωτικής δομής και διοίκησης της σύγχρονης βιομηχανία των αθλητικών διοργανώσεων είναι σημαντικό να αναζητηθεί η ιστορική της πορεία. Η σημαντικότητα του οργανωμένου αθλητισμού στους αρχαίους πολιτισμούς της Ελλάδος, της Κίνας και της Αιγύπτου είναι περίπου ίδια

με τη σημερινή εποχή. Μία βιομηχανία η οποία αποτελείται από τοπικής έως παγκόσμιας εμβέλειας αθλητικά γεγονότα. Στο κεφάλαιο αυτό πραγματοποιείται η ιστορική αναδρομή και επιχειρείται ο διαχωρισμός της αθλητικής βιομηχανίας σε διάφορα κομμάτια με βάση το ρόλο και τη σημασία των διοργανώσεων στην κοινωνία όχι μόνο από οικονομική άποψη, αλλά από την κοινωνική, την πολιτική και

ΕΙΚΟΝΑ 1.1

Το στάδιο της Αρχαίας Ολυμπίας.

την τεχνολογική επίδραση που επιφέρει. Στη συνέχεια παρουσιάζονται γεγονότα διαφορετικής εμβέλειας, ιδιοκτησίας, διοργανωτών, οργανωτικών δομών και αγωνιστικών διαδικασιών. Τέλος, αναλύεται ο ρόλος των στελεχών διαχείρισης των διοργανώσεων, διότι σε τελευταία ανάλυση στην καρδιά της κάθε βιομηχανίας βρίσκονται οι άνθρωποι.

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

Η μελέτη της ιστορίας του αθλητισμού είναι ένα σημαντικό θέμα για

τους ερευνητές με το βασικό ερώτημα της χρονολογικής εξέλιξης του να αποτελεί μια πολύ ενδιαφέρουσα περιοχή για το γνωστικό αυτό αντικείμενο. Το πότε και το πώς τα αθλητικά γεγονότα πρωτοοργανώθηκαν και στη συνέχεια εξελιχτήκαν, βοηθά στην κατανόηση του πώς έφθασαν στην σημερινή τους μορφή.

Ίσως να μην αποτελεί έκπληξη ότι υπάρχει κάποια διχογνωμία σχετικά με την έναρξη του οργανωμένου αθλητισμού και ιδιαίτερα εκτός της γεωγραφικής περιοχής της Μεσογείου. Η αλήθεια βρίσκεται κάπου μεταξύ Ελλάδας, Κίνας και Αιγύπτου.

Πρόσφατα, κινέζοι επιστήμονες πρόσθεσαν στον πλούτο της δυτικής γνώσης ένα αριθμό ερευνών, τα αποτελέσματα των οποίων θέτουν ερωτηματικά ως προς την έως τώρα γνωστή χρονική έναρξη του αθλητισμού. (Peiser, 1996).

Συγκεκριμένα, σε προϊστορικές σπηλιές στην Γαλλία, την Αφρική και την Αυστραλία ανακαλύφθηκαν τοιχογραφίες από κάρβουνο οι οποίες αναπαριστούν τελετές με τοξοβολία χρονολογούμενες 30.000 ετών. Οι αναπαραστάσεις αυτές παρουσιάζουν περισσότερο μια δραστηριότητα ελεύθερου χρόνου, παρά μια διαδικασία βασική για τη ζωή των ανθρώπων. Αν και αυτό δεν είναι αθλητισμός, παραμένει μια σημαντική παράμετρος του.

Εκτός αυτών, υπάρχουν και άλλα αρχαιολογικά ευρήματα τα οποία βοηθούν στην κατανόηση της χρονολογικής πορείας του αθλητισμού. Στους χειμερινούς Ολυμπιακούς αγώνες του 1994 στο Λίνεχαμ της Νορβηγίας, αξιοποιήθηκαν εμπορικά εικόνες στις οποίες παρουσιάζονταν αναπαραστάσεις (σε βράχους) αθλητών σε δράση οι οποίες χρονολογούνται 4.000 ετών. Υπάρχουν επίσης κάπως νεότερες αναφορές για σχέδια, 2.000 χρόνων, σε Φαραωνικά μνημεία της Αιγύπτου τα οποία αποτυπώνουν δραστηριότητες συναγωνισμού όπως: Κολύμβηση, Πυγμαχία και άλλες δραστηριότητες που δημιουργούν την πεποίθηση ότι οι Αιγύπτιοι άρχισαν να θέτουν κανονισμούς αγωνισμάτων, να χρησιμοποιούν

αθλητικές εμφανίσεις και απονέμουν έπαθλα σε νικητές. Στη βιβλιογραφία και συγκεκριμένα στην Ιλιάδα του Ομήρου αναφέρεται αθλητικός συναγωνισμός ως μέρος νεκρώσιμης ακολουθίας (Graham et al., 2001: chapter 1). Επίσης στην Αμερική, υπάρχουν στοιχεία δραστηριότητας Λακρός και συναγωνισμοί με μπάλες στους αρχαίους πολιτισμούς των Ατζέκων και των Μάγια κατά τη διάρκεια τελετών.

Ασφαλώς, ευρέως αποδεκτά ιστορικά στοιχεία αναφέρουν την έναρξη των Ολυμπιακών αγώνων. Ωστόσο είναι λιγότερο γνωστό ότι οι αγώνες στην Αρχαία Ολυμπία αποτελούσαν μέρος ευρύτερων φεστιβάλ. Η ταπεινή απαρχή των αγώνων στην Ολυμπία πιθανολογείται ότι είχαν αρχίσει τον 10^ο ή 9^ο αιώνα π.Χ., ως μέρος θρησκευτικής τελετής προς τιμή του Δία τον πατέρα των μυθικών θεών των Ελλήνων. Η Ολυμπία, μια περιοχή στην περιφέρεια της Πελοποννήσου στην Ελλάδα, ήταν ένα απομονωμένο καταφύγιο και η αρχική περίοδος της θρησκευτικής τελετής επιτρέπονταν να την παρακολουθούν μόνο αυτοί που μιλούσαν την ελληνική γλώσσα και μοιράζονταν τα ίδια θρησκευτικά πιστεύω (University of Pennsylvania, 2003). Όσο οι αγώνες άρχισαν να γίνονται ευρύτερα γνωστοί, προσέλκυσαν αθλητές μακρινότερων περιοχών. Από το 776 π.Χ., όταν αρχίζουν να υπάρχουν γραπτά δεδομένα των αγώνων, γίνεται φανερό ότι διεξάγονταν στην Ολυμπία κάθε τέσσερα χρόνια για περίπου δέκα αιώνες. Κάθε χρόνο προσθέτονταν

νέα αθλήματα έως τον πέμπτο π.Χ., αιώνα όταν ήταν στην ακμή της η διοργάνωση διαρκούσε πέντε ημέρες με πρόγραμμα αθλητικών γεγονότων που αποτελούνταν από τρία δρομικά αγωνίσματα (το στάδιο, το δίαυλο, το δόλυχο) και το πένταθλο το οποίο περιελάμβανε πέντε αγωνίσματα (το δίσκο, το ακόντιο, το μήκος, την πάλη και τον δρόμο) (Toohey and Veal, 2000: chapters 2 and 3).

Ωστόσο, οι αγώνες στην Ολυμπία δεν ήταν η μόνη αθλητική διοργάνωση της περιόδου εκείνης. Ήταν μια από τις τέσσερις με την κοινή ονομασία «Πανελλήνιοι αγώνες». Οι άλλες τρεις διοργανώσεις ήταν τα Πύθεια στους Δελφούς (κάθε τέσσερα χρόνια, και τρία χρόνια μετά τους αγώνες στην Ολυμπία προς τιμή του θεού Απόλλωνα), τα Ίσθμια αγώνες στην Κόρινθο (κάθε δύο χρόνια προς τιμή του θεού Ποσειδώνα) και τα Νέμια στη Νεμαία (αγώνες κάθε δύο χρόνια, τον ίδιο χρόνο με τα Ίσθμια προς τιμή του θεού Δία) (Toohey and Veal, 2000: chapters 2 and 3). Ακόμη και με τα σημερινά δεδομένα, η προσέλευση των θεατών στα γεγονότα αυτά ήταν μεγάλη, με τους αγώνες στην Ολυμπία να υπολογίζεται ότι διεξάγονταν στην κορύφωσή τους με 40.000 θεατές.

Οι αρχαίοι Ολυμπιακοί αγώνες άρχισαν να ξεθωριάζουν και τελικά σταμάτησαν το 393 μ.Χ., όταν ο χριστιανός Ρωμαίος αυτοκράτορας Θεοδόσιος ο Ι΄ τους κατήγγειλε διότι διεξάγονταν προς τιμή του Δία. Αναβίωσαν ως σύγχρονοι αγώνες το 1896,

όταν ο Γάλλος βαρώνος Πιερ ντε Κουπερτέν ήταν αυτός πρώτος που πρότεινε το 1894 την επανέναρξή τους το 1900 στο Παρίσι. Ωστόσο τελικά αποφασίστηκε οι πρώτοι μοντέρνοι Ολυμπιακοί να επιστρέψουν από την Ελλάδα που προέρχονταν και διοργανώθηκαν τελικά στην Αθήνα το 1896. Ο τετραετής κύκλος διεξαγωγής τους υιοθετήθηκε ξανά, αλλά με τη σημαντική διαφορά ότι θα διεξάγονται σε διαφορετική τοποθεσία κάθε φορά. Αργότερα, το 1924 προστέθηκε η διοργάνωση των Χειμερινών αγώνων, ενώ το 1994 η διεξαγωγή των Χειμερινών Ολυμπιακών άρχισε να πραγματοποιείται το μεσοδιάστημα των θερινών αντί της ίδιας χρονιάς (Πίνακας 1.1).

Από την κατάργηση των αρχαίων Ολυμπιακών αγώνων μέχρι τον Μεσαίωνα, υπάρχουν ελάχιστες αναφορές σε αθλητικές διοργανώσεις. Ωστόσο σε όλη την περίοδο της Αναγέννησης υπάρχουν αναφορές για αθλητική δραστηριότητα, όπως αυτή της σύγχρονης εποχής. Οι αγώνες διεξάγονταν σε απομακρυσμένες περιοχές με πολλές αναφορές για εκδηλώσεις βίας κατά τη διάρκειά τους και πρόδηλη έλλειψη κανονισμών. Το Hurling ήταν πολύ σκληρό και βίαιο σε σύγκριση με τη σημερινή του μορφή, αλλά είναι ξεκάθαρο ότι το άθλημα αυτό πρωτοεμφανίστηκε εκείνη την περίοδο.

Τον 18^ο αιώνα, άρχισαν να εισάγονται κανονισμοί στους αθλητικούς αγώνες και συγκεκριμένα στους αγώνες «μάχη για το έπαθλο» στο

ΠΙΝΑΚΑΣ
1.1
Οι σύγχρονοι Ολυμπιακοί Αγώνες

Έτος	Καλοκαιρινοί	Χειμερινοί
1896	Athens	
1900	Paris	
1904	St Louis	
1908	London	
1912	Stockholm	
Δεν διοργανώθηκαν αγώνες κατά τη διάρκεια του 1ου Παγκοσμίου Πολέμου		
1920	Antwerp	
1924	Paris	Chamonix
1928	Amsterdam	St Moritz
1932	Los Angeles	Lake Placid
1936	Berlin	Garmisch-Partenkirchen
Δεν διοργανώθηκαν αγώνες κατά τη διάρκεια του 2ου Παγκοσμίου Πολέμου		
1948	London	St Moritz
1952	Helsinki	Oslo
1956	Melbourne	Cortina d'Ampezzo
1960	Rome	Squaw Valley
1964	Tokyo	Innsbruck
1968	Mexico City	Grenoble
1972	Munich	Sapporo
1976	Montreal	Innsbruck
1980	Moscow	Lake Placid
1984	Los Angeles	Sarajevo
1988	Seoul	Calgary
1992	Barcelona	Albertville
1994	Lillehammer	
1996	Atlanta	
1998		Nagano
2000	Sydney	
2002		Salt Lake City
2004	Athens	
2006		Torino (Turin)
2008	Beijing	
2010		Vancouver
2012	London	
2014		Sochi
2016	Rio de Janeiro	
2018		PyeongChang
2020	Tokyo	

Πηγή: IOC (2013).

Λονδίνο το 1743. Ήταν η περίοδος που η αριστοκρατία άρχισε να έχει δείχνει ενδιαφέρον στα σπορ, με αποτέλεσμα να τα βγάλει από τις απομακρυσμένες περιοχές όπου διεξάγονταν. Για παράδειγμα, τότε άρχισε να αναπτύσσεται ο οργανωμένος ιππόδρομος, αλλά και να διδάσκεται στα δημόσια σχολεία η φυσική αγωγή και τα αθλήματα ιδιαίτερα αυτά με μπάλες ως λιγότερο βίαια.

Μια εποχή «κλειδί» για την Ευρώπη ήταν η βιομηχανική επανάσταση με τους περισσότερους ανθρώπους να μετακομίζουν στις πόλεις, όπου υπήρχε μεγάλη δραστηριότητα του αθλητισμού από άτομα της μεσαίας και υψηλής κοινωνικής τάξης. Οι κανονισμοί που εισήχθησαν στους αγώνες, ιδιαίτερα από τα σχολεία, άρχισαν να γίνονται ευρέως γνωστοί. Παράλληλα άρχισαν να ιδρύονται Αθλητικές Αρχές στο Ηνωμένο Βασίλειο, όπως η Ποδοσφαιρική Ομοσπονδία το 1863. Ωστόσο ήταν νωρίτερα στην Αμερική όπου το Κρίκετ, αλλά και το Μπέιζμπολ, ένα από τα πρώτα σπορ, επισημοποίησε και κωδικοποίησε τους κανονισμούς του τη δεκαετία του 1840.

Στη σύγχρονη εποχή, υπάρχει ένας αριθμός από γεγονότα πολλών αθλημάτων εκτός των χειμερινών και θερινών Ολυμπιακών, τα οποία μπορεί να μην είναι του ίδιου επιπέδου, είναι όμως εξίσου σημαντικά για την κοινωνία. Σε αυτά περιλαμβάνονται οι Αγώνες Κοινοπολιτείας που διοργανώθηκαν για να βοηθήσουν την ανάπτυξη των εμπορικών σχέσεων μεταξύ των κρατών της, το

Παγκόσμιο Πρωτάθλημα με Αμαξίδια που βοηθά την ανάπτυξη του αθλητισμού για τα άτομα με ειδικές ανάγκες και οι Νησιωτικοί Αγώνες που δημιουργούν δεσμούς μεταξύ των πολλών μικρών νησιών ανά τον κόσμο.

Ένα σημαντικό σημείο της πρόσφατης αθλητικής ιστορίας, είναι η σταδιακή αλλαγή του ορισμού της αθλητικής ιδιότητας, με αποτέλεσμα την ανάπτυξη του επαγγελματισμού σε διάφορα αθλήματα που ήταν εμπορικά απρόσιτα. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι ο επαγγελματισμός του Τένις τη δεκαετία του 1960 και της αποδοχής τελικά των Γκραντ Σλαμ Όπεν για επαγγελματίες αθλητές (τα Γκραντ Σλαμ είναι τα τέσσερα μεγαλύτερα τουρνουά του κόσμου: το Αυστραλιανό, το Γαλλικό, το Γουίμπλεντον και το Αμερικανικό). Στις αρχές του 20^{ου} αιώνα, υπήρχαν παράνομες πληρωμές σε ποδοσφαιριστές της Αγγλίας με αποτέλεσμα σύλλογοι όπως η Λιντς να αποκλείονται από το πρωτάθλημα. Στις ΗΠΑ, ένα ζήτημα που προκάλεσε πολλές αντικρουόμενες απόψεις αφορούσε στον κολεγιακό αθλητισμό, όπου τη δεκαετία του 1880 άρχισαν να προσλαμβάνονται επαγγελματίες προπονητές, αλλά και να αγωνίζονται κρυφο-επαγγελματίες αθλητές (αυτοί που άλλαζαν συνέχεια ομάδες για οικονομικό όφελος).

Η ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΑΘΛΗΤΙΚΩΝ ΓΕΓΟΝΟΤΩΝ

Πόσο σημαντικά είναι τα αθλητικά γε-

γονότα; Η ιστορία μας αποκαλύπτει ότι έχουν συμβάλει αρκετά στη διαμόρφωση της κοινωνίας και ότι σπουδαία άτομα κατάφεραν, πολλές φορές κόντρα στις πιθανότητες, να δημιουργήσουν κάτι αρχικά μικρό όλα μαζί όμως διαμόρφωσαν τελικά την εκτεταμένη βιομηχανία των αθλητικών διοργανώσεων. Ακολουθούν μερικά χαρακτηριστικά παραδείγματα.

Η μετατροπή των παράνομων *Marquess of Queensberry* αγώνων πυγμαχίας του 1867 με χρηματικά έπαθλα σε αγώνες πυγμαχίας με κανονισμούς, αποτελεί ένα παράδειγμα της ανάπτυξης αθλήματος σε βάθος χρόνου. Άλλο παράδειγμα αποτελεί ένα άθλημα που δημιουργήθηκε το 1890 ως δραστηριότητα αναψυχής κλειστών χώρων σε χριστιανικό σχολείο της Νέας Αγγλίας από τον Τζέιμς Νέισμιθ. Ήταν ο άνθρωπος ο οποίος ανέπτυξε τους δεκατρείς πρώτους κανονισμούς του μπάσκετ, άθλημα στο οποίο το 2013 έλαβαν μέρος (σε διάφορες διοργανώσεις παγκόσμια) 450 εκατομμύρια άτομα, 150 εκατομμύρια περισσότεροι σε σύγκριση με 10 χρόνια νωρίτερα (*Basketball Hall of Fame*, 2003; *FIBA*, 2013).

Έχει επίσης αναφερθεί ότι τα Χριστούγεννα του 1914 στον Α΄ Παγκόσμιο πόλεμο οι εχθροπραξίες σταμάτησαν προσωρινά για να πραγματοποιηθεί ένας *an inter-trench* αγώνας ποδοσφαίρου. Αν και οι σχετικές αναφορές δεν επαληθεύονται, η ιδέα επηρέασε πολλούς και έχει γίνει μύθος (*Bancroft-Hinchley*, 2000).

Λίγο μετά τον Β΄ Παγκόσμιο πόλε-

μο, το 1948, ο Λούντβιχ Γκάτμαν διοργάνωσε στο Στοκ Μάντεβιλ του Ηνωμένου Βασιλείου ένα αθλητικό γεγονός για τους βετεράνους του πολέμου με τραυματισμό στη σπονδυλική στήλη. Τέσσερα χρόνια αργότερα με αυτό ως έναυσμα αποφασίστηκαν οι Παραολυμπιακοί Αγώνες (ατόμων με ειδικές ανάγκες) με την πρώτη τους διοργάνωσή να πραγματοποιείται στη Ρώμη το 1960 (*Paralympic Games*, 2003).

Στον Τομ Γουάντελ αποδίδεται η ιδέα της δημιουργίας των αγώνων των ομοφυλόφιλων όπου αρχικά προοριζόνταν για Ολυμπιακούς Αγώνες Ομοφυλοφίλων. Ένα αθλητικό γεγονός στο οποίο δεν θα υπήρχε κάποιο μίνιμουμ κριτήριο ικανότητας για συμμετοχή. Η πρώτη διοργάνωσή τους πραγματοποιήθηκε το 1982 στο Σαν Φρανσίσκο και οι ΙΧ Αγώνες Ομοφυλοφίλων διοργανώθηκαν το 2014 στο Κλήβελαντ των ΗΠΑ.

Το 2003, το ποδόσφαιρο που παραδοσιακά αναπτύχθηκε και παίζεται από άνδρες, έγινε το νούμερο ένα άθλημα των γυναικών στο Ηνωμένο Βασίλειο, όπου το 2005 η Αγγλία διοργάνωσε το Ευρωπαϊκό Πρωτάθλημα Ποδοσφαίρου Γυναικών της UEFA. Το 1999, η Αμερικάνικη ομάδα κέρδισε το Παγκόσμιο Κύπελλο Ποδοσφαίρου Γυναικών της FIFA, μπροστά σε πλήθος 90.125 θεατών στο στάδιο Ρόουζ Μπολ της Πόλης Πασαντένα των ΗΠΑ.

Τα προαναφερόμενα παραδείγματα δείχνουν τη σημασία και τη συμβολή των αθλητικών γεγονότων στην

κοινωνία. Αλλά ασφαλώς, η σημαντικότητα του καθενός από αυτά εναπόκειται στο πώς το βλέπει κάποιος. Δηλαδή, ενώ δεν υπάρχει έρευνα που να αποδεικνύει την καθολική αποδοχή τους η ύπαρξη, για παράδειγμα, των αθλητικών γεγονότων των ομοφυλόφιλων δείχνει το πόσο ανοικτή είναι πλέον η κοινωνίας. Η δημιουργία των γεγονότων αυτών βοήθησε στο να αναχθούν από απλά μια διοργάνωση αθλητικού περιεχομένου, σε οχήματα για να αναδειχθούν ζητήματα που αφορούν, με την ευρύτερη έννοια, την κοινωνία όπως η ομοφυλοφιλία.

Το εύρος της βιομηχανίας των αθλητικών γεγονότων είναι τέτοιο, που δύσκολα μπορούν να προσδιοριστούν η έκταση και οι στόχοι της κάθε αγοράς που περιλαμβάνει. Δεχόμενοι αυτό, είναι ακόμα πιο δύσκολο να προσδιοριστούν τα τμήματα των αθλητικών αγορών. Εδώ θα πρέπει να ληφθούν υπόψη δύο διαφορετικές παράμετροι. Από οικονομικής πλευράς, υπάρχουν τα έσοδα από τις αθλητικές εγκαταστάσεις, από την υλοποίηση των αθλητικών χορηγιών αλλά και από τα ίδια τα αθλητικά γεγονότα. Από την άλλη πλευρά υπάρχει ένας μεγάλος αριθμός ατόμων που συμμετέχουν ως αθλητές, σε διοργανώσεις από απλές όπως τις ημέρες σχολικού αθλητισμού μέχρι τα μεγάλα αθλητικά γεγονότα. Ο αριθμός των συμμετεχόντων σε κάθε άθλημα καταγράφεται, είναι διαθέσιμος και υπολογίζεται σε ποσοστά αύξησής του χρόνο με το χρόνο, δυ-

στυχώς όμως μόνο στις ΗΠΑ και σε λίγες άλλες χώρες, αλλά και εκεί αφορούν την επικράτεια συνολικά. Είναι ωστόσο χρήσιμο να γνωρίζει κάποιος ότι στις ΗΠΑ στο ποδόσφαιρο συμμετέχουν 9.000.000 γυναίκες, γεγονός που κατατάσσει το άθλημα στη δεύτερη θέση του πίνακα με τους περισσότερους παίκτες άνδρες και γυναίκες σύμφωνα με τα στοιχεία που δημοσίευε η FIFA για το 2007 (FIFA.com 2012).

Επίσης, το να κρατηθεί η πολιτική μακριά από τα σπορ είναι άλλο ένα ζητούμενο. Από τη μια υπάρχει το επιχείρημα ότι τα σπορ πρέπει να είναι πέρα από κάθε πολιτική επιρροή, συμπεριλαμβανομένων των κυβερνήσεων και των πολιτικών κομμάτων. Ασφαλώς αυτό και είναι ένα θέμα που χωράει πολύ συζήτηση, αλλά όταν συνδέεται με συγκεκριμένα γεγονότα μπορεί να μην καταλήγει πουθενά. Για παράδειγμα, οι διοργανώσεις κάθε επιπέδου επηρεάζονται πολιτικά με διάφορους τρόπους, διότι δεν μπορούν οι διοργανωτές να μην τηρούν κανονισμούς, όπως της υγιεινής, της ασφάλειας, της εργασίας των οικονομικών και των αδειών που ελέγχονται από κρατικούς φορείς. Από την άλλη πλευρά, υπάρχουν και οι πολιτικές παρεμβάσεις που είναι κάτι διαφορετικό. Όταν σε ορισμένες περιπτώσεις παρατηρείται πολιτικοί κάθε επιπέδου να προσπαθούν να παίξουν ρόλο στην διαχείριση των αθλητικών γεγονότων προκειμένου να το αξιοποιήσουν για πολιτικό τους όφελος. Υπάρχουν παρα-

δείγματα πρωθυπουργών οι οποίοι προσπάθησαν να βελτιώσουν την εικόνα τους στη κοινή γνώμη ως αποτέλεσμα της σχέσης τους με μεγάλα αθλητικά γεγονότα, αλλά και μειοψηφικών ομάδων οι οποίες προσπαθούν να περάσουν πολιτικά μηνύματα χρησιμοποιώντας αθλητικές διοργανώσεις ως οχήματα (βλ. Κεφάλαιο 4).

Η τεχνολογία έχει παίξει ενδιαφέροντα ρόλο στην ανάπτυξη των αθλητικών γεγονότων. Οι προσδοκίες των καταναλωτών και η ζήτηση των ΜΜΕ οδήγησε σε κάθε είδους καινοτομία για τη βελτίωση της παρουσίας και τον έλεγχο των αθλητικών γεγονότων. Στα παραδείγματα περιλαμβάνεται το τένις, όπου η αλλαγή από την ξύλινη στην ρακέτα σε αυτή με ανθρακονήματα βοήθησε στη βελτίωση της απόδοσης των αθλητών. Στο Παγκόσμιο Κύπελλο Ποδοσφαίρου FIFA 2002 έγινε ανάλογη προσπάθεια με τις μπάλες των αγώνων να είναι πιο ελαφριές για να γίνει το άθλημα πιο συναρπαστικό. Ωστόσο, αυτό δεν πραγματοποιήθηκε διότι τα σουτ από μεγάλη απόσταση δεν είχαν δύναμη για να καταλήξουν σε γκολ! Στο σκούος όμως, η ανάπτυξη μιας μπάλας με έντονο χρώμα στη δεκαετία του '80 είχε ως σκοπό να αυξηθεί η τηλεοπτική κάλυψη που ήταν αναγκαία για το άθλημα, διότι ήταν ο μόνος τρόπος να διακρίνεται μέσα από τους γυάλινους τοίχους που άρχισαν να αποκτούν τα γήπεδα προκειμένου να παρακολουθούν τους αγώνες οι θεατές. Αντίθετα, η τεχνολογία ήταν κατά του αθλητή της Νότιας Αφρικής

με διπλή αναπηρία στα κάτω άκρα Όσκαρ Πιστόριους το 2008, όταν η τελευταία λέξη της τεχνολογίας των προσθετικών του άκρων από ανθρακονήματα θεωρήθηκε από την Παγκόσμια Ομοσπονδία Στίβου ότι δημιουργούσε αθέμιτο πλεονέκτημα (Robinson, 2008). Άρα σε αυτή την περίπτωση η νέα τεχνολογία των προσθετικών για τον Πιστόριους στους Ολυμπιακούς και Παραολυμπιακούς του 2012, τελικά του ήταν μειονέκτημα. Συγκεκριμένα, έχασε την Ολυμπιακή νίκη από τον Βραζιλιάνο Άλαν Ολιβέρα στην κατηγορία T44 των 200 μέτρων, διότι όπως υποστήριξε ο Ολιβέρα, χρησιμοποιούσε υψηλότερα προσθετικά πόδια (Williams, 2012).

Επίσης, άλλες εφαρμογές της τεχνολογίας όπως η κλήση σε τηλεφωνικές υπηρεσίες, έκανε ευκολότερη την αγορά εισιτηρίων για τους αθλητικούς καταναλωτές, οι δε γιγαντιαίες οθόνες πλάσμα στους αγωνιστικούς χώρους επέτρεψαν τις βιντεοσκοπημένες επαναλήψεις σε αργή κίνηση και κοντινό πλάνο των επίμαχων και συναρπαστικών φάσεων. Επιπλέον, η ψηφιακή χρονομέτρηση αλλά και η εισαγωγή στους αγωνιστικούς χώρους των συστημάτων Cyclops και αργότερα Hawk-eye (τεχνολογία η οποία κρίνει «το μέσα ή το έξω» στις γραμμές των αγωνιστικών χώρων) προσέδωσε στην αθλητική επίδοση ακριβέστερο προσδιορισμό. Το λογισμικό αυτό προσομοίωσης έχει βοηθήσει την εκπαίδευση των θεατών στις λεπτές τεχνικές ιδιομορφίες του κρίκετ και έχει αυξήσει την ποιότητα

θέασης και τηλεθέασης στο τένις. Το δικαίωμα των τενιστών να αξιοποιούν την τεχνολογία για να εξετάζουν κατά πόσο η μπάλιά τους ήταν μέσα ή έξω έγινε γρήγορα μέρος των αγώνων και της παρακολούθησής τους. Η ανάπτυξη της τεχνολογίας των τηλεοπτικών μεταδόσεων, έχει αξιοποιηθεί επίσης πάρα πολύ για την αύξηση της τηλεθέασης των αθλητικών γεγονότων. Άλλο ένα καλό παράδειγμα, είναι το λογισμικό που αξιοποιείται πλέον ευρέως από επιχειρήσεις με το οποίο αναλύονται οι αγώνες ποδοσφαίρου για τους συλλόγους-πελάτες τους. Η ProZon έχει συμβληθεί με πολλές ομάδες της Αγγλικής Premier League για την παραγωγή λεπτομερών στατιστικών στοιχείων των αγώνων και των παικτών, αμέσως μετά κάθε αθλητική συνάντηση.

Με τα πιο πάνω παραδείγματα μπορεί κάποιος να δει ξεκάθαρα πόσο πολύ έχει αναπτυχθεί η τεχνολογία στον τομέα της επικοινωνίας των αθλητικών γεγονότων, με σκοπό την αύξηση των θεατών, των τηλεθεατών και ταυτόχρονα την ενίσχυση των εσόδων από διαφορετικά είδη χορηγιών και μέσων διαφήμισης. Οι μπάλες ποδοσφαίρου Adidas Fevernova που χρησιμοποιήθηκαν στο Παγκόσμιο Κύπελλο FIFA 2002 και οι πίνακες για ψηφιακή χρονομέτρηση – καταγραφή του σκορ που προμήθευσαν διάφορες επιχειρήσεις, όπως η Siemens, αποκόμισαν τη μέγιστη τηλεοπτική προβολή. Η Adidas το κάνει αυτό πολύ καλά σε κάθε Παγκόσμιο Κύπελλο της FIFA, με το να παράγει

νέες μπάλες οι οποίες παρουσιάζονται ως υπερέχουσες τεχνολογικά. Για παράδειγμα, η μπάλα +Teamgeist του Παγκοσμίου Κυπέλλου FIFA 2006 στη Γερμανία, αναφέρθηκε ότι ήταν πιο σφαιρική, αξιοποιώντας τον μικρότερο αριθμό τεμαχίων, και το τεχνολογικά εξελιγμένο υλικού των στοιχείων που συγκροτούσαν το τοίχωμά της. Η μπάλα της Adidas Jabulani για το Παγκόσμιο κύπελλο του 2010 στη Νότιο Αφρική, είχε ανάλογα στοιχεία τα οποία υποτίθεται ότι βελτίωναν την αεροδυναμική της πορείας. Ωστόσο σύμφωνα με τους παίκτες στην πραγματικότητα την έκανε περισσότερο απρόβλεπτη. Επίσης, οι οθόνες πλάσμα δεν τραβούν μόνο την προσοχή στις επαναλήψεις των φάσεων αλλά δείχνουν και διαφημίσεις. Τέλος, το ιντερνέτ έχει ξεκάθαρα γίνει πλέον ένα σημαντικό όχημα για τις ενέργειες επικοινωνίας του αθλητικού μάρκετινγκ όχι απλά για την πώληση εισιτηρίων και προϊόντων των συλλόγων, αλλά και για τη μετάδοση αγώνων τους μέσω διαδικτύου.

Η ανάπτυξη του αθλητισμού βασίζεται στη μοναδική ικανότητα των αθλητικών γεγονότων να προσφέρουν θέαμα. Όσο περισσότεροι άνθρωποι παρακολουθούν αθλητικούς αγώνες, τόσο περισσότερο ο αριθμός των νέων και έμπειρων αθλητών θα αυξάνεται. Ωστόσο, το γεγονός αυτό δεν προάγει την σταθερή ανάπτυξη του αθλητισμού. Για παράδειγμα, στο Ηνωμένο Βασίλειο τα δημόσια γήπεδα τένις γεμίζουν κατά τη διάρκεια του Γουίμπλετον, αλλά επι-

στρέφουν σε ελαφρύτερη χρήση λίγο μετά τη λήξη του.

Κατά συνέπεια, σκοπός των αθλητικών αρχών δεν είναι μόνο να αξιοποιούν τα αθλητικά γεγονότα ως ευκαιρίες «ελάτε να συμμετέχετε», αλλά επίσης να δημιουργούν μηχανισμούς οι οποίοι μετατρέπουν τις αθλητικές εμπειρίες σε μακροχρόνια συμμετοχική σχέση. Η ανάπτυξη του ενδιαφέροντος στο χάντμπολ, για παράδειγμα, ενός σχετικά νέου σπορ στο Ηνωμένο Βασίλειο, θα αποτελέσει ένα σημείο ενδιαφέροντος των άγγλων ως αποτέλεσμα της μεγάλης δημοφιλίας του στους Ολυμπιακούς Αγώνες του Λονδίνου 2012.

ΤΟ ΜΕΓΕΘΟΣ ΤΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ ΤΩΝ ΑΘΛΗΤΙΚΩΝ ΓΕΓΟΝΟΤΩΝ

Οι δραστηριότητες της βιομηχανίας των αθλητικών γεγονότων μπορούν να ταξινομηθούν ανάλογα με τα χαρακτηριστικά τους. Διοργανώνονται για άνδρες και γυναίκες ατόμων ειδικών αναγκών και μη. Υπάρχουν αυτά που έχουν ένα άθλημα και άλλα με αριθμό αθλημάτων, κάποια από τα οποία είναι διαθέσιμα σε παγκόσμιο επίπεδο και κάποια σε συγκεκριμένες χώρες. Σε σχέση με τη διάρκειά τους, υπάρχουν διαφορετικοί τρόποι διεξαγωγής, από μια μέρα έως ένα έτος. Σε κοινωνικοοικονομική διάσταση, υπάρχουν γεγονότα για ερασιτέχνες και επαγγελματίες, αλλά και αγώνες συμμετοχής ή θέασης, αθλητών αναψυχής ή υψηλού επιπέδου.

Ορισμένα αθλητικά γεγονότα σχεδιάζονται ειδικά για τους θεατές ή τη συμμετοχή. Αυτό βασικά αποτελεί ταξινόμηση με εμπορικό προσανατολισμό, διότι τα έσοδα προέρχονται από το ένα είδος ή το άλλο. Για παράδειγμα, ένα τουρνουά Μπάτμιντον με 32 παίκτες μπορεί να το παρακολουθήσουν χιλιάδες θεατές εάν είναι το εθνικό πρωτάθλημα της Μ. Βρετανίας. Ωστόσο, εάν είναι ένας αγώνας κάποιου μικρού συλλόγου, μπορεί να μην το παρακολουθήσουν περισσότεροι από τους φίλους και τα μέλη των οικογενειών των αθλητών. Τα έσοδα του πρώτου αγώνα θα προέλθουν προφανώς και κυρίως από τα εισιτήρια των φιλάθλων, ενώ του δεύτερου από το κόστος συμμετοχής. Τα γεγονότα πολλαπλών αθλημάτων, όπως για παράδειγμα οι αγώνες της Κοινοπολιτείας, οι Ολυμπιακοί και οι Παναμερικανικοί μπορούν να ταξινομηθούν ως θεατών, αλλά και ως συμμετοχής, με βάση τα έσοδά τους τα οποία προέρχονται από φιλάθλους αλλά και από τους συμμετέχοντες. Σε σχέση με το ποιός θα συμμετέχει στα αθλητικά γεγονότα ορίζεται από τους διοργανωτές και ιδιοκτήτες τους. Συγκεκριμένα, τα εκπαιδευτικά ιδρύματα είναι προφανώς τα πρώτα που θα δημιουργήσουν αθλητικά γεγονότα από μικρές ηλικίες μέχρι τα πανεπιστήμια με συναγωνισμούς ενδο-σχολικούς και έξω-σχολικούς. Το ίδιο συμβαίνει με τους αθλητικούς συλλόγους ακόμα και την εκκλησία, διοργανώνοντας αγώνες που απευθύνονται σε άτομα

κάθε ηλικίας και ικανότητας. Μερικοί σύλλογοι ιδρύθηκαν για να αναπτύξουν ερασιτεχνικά αθλήματα, αλλά έχουν εξελιχθεί σε επαγγελματικούς. Για παράδειγμα ο αθλητικός σύλλογος κρίκετ Σεντ Ντομίνγκο στο Λίβερπουλ της Αγγλίας ιδρύθηκε το 1878, προκειμένου να συμμετέχουν οι πιστοί της εκκλησίας του Αγίου Ντομίνγκο, αργότερα όμως άλλαξε το όνομά του σε Έβερτον. Ο ποδοσφαιρικός σύλλογος Άστον Βίλα είχε ανάλογη ίδρυση το 1874 για πιστούς ομώνυμης εκκλησίας στην περιοχή Άστον του Μπέρμινχαμ της Μ. Βρετανίας.

Πολλά αθλητικά γεγονότα είναι μέρος ομίλων εταιριών ψυχαγωγίας. Μεγάλες διοργανώσεις οι οποίες αποτελούνται από δραστηριότητες αναψυχής και ελεύθερου χρόνου μπορεί να περιλαμβάνουν και αθλητικά γεγονότα, όπως για παράδειγμα ενός φεστιβάλ μουσικής, τεχνών και άλλων κοινωνικών γεγονότων. Σύνθετα αθλητικά γεγονότα όπως οι Ολυμπιακοί, και οι αγώνες της Κοινοπολιτείας έχουν τους συναγωνισμούς ως κύριο μέρος τους, αλλά περιλαμβάνουν και προγράμματα γεγονότων τα οποία συχνά διαρκούν πολύ περισσότερο πριν και μετά τη διοργάνωση τους. Το «φεστιβάλ φιλίας» άρχισε να διεξάγεται στο Μάνσεστερ στις αρχές του 2002, αρκετούς μήνες πριν τους αγώνες της Κοινοπολιτείας. Περιελάμβανε δραστηριότητες τέχνης, μουσικής και εκπαίδευσης για άτομα κάθε ηλικίας, τόσο για τους κατοίκους της πόλης των αγώνων,

όσο και για τους τουρίστες. Η Ολυμπιακή λαμπαδηδρομία του Μάνσεστερ το 2002, που ήταν αντιγραφή αυτής των Ολυμπιακών αγώνων του Σίδνεϊ το 2000, διήρκεσε τρεις μήνες κατά τους οποίους οι λαμπαδηδρόμοι διέσχισαν τις χώρες της Κοινοπολιτείας και του Ηνωμένου Βασιλείου, όπου το γεγονός αυτό μετατρέπονταν σε καταλύτη εκδηλώσεων που διοργάνωνε η κάθε πόλη από την οποία πέρανε πριν καταλήξει στο Λονδίνο για τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2012. Η συγκεκριμένη λαμπαδηδρομία υπήρξε μια πολύ πετυχημένη περιήγηση του Ηνωμένου Βασιλείου. Για παράδειγμα έχει δημοσιευτεί ότι το 35% των κατοίκων της Κορνουάλης την παρακολούθησε σε κάποιο σημείο της διαδρομής της (Falmouth, 2012).

Οι αθλητικές διοργανώσεις, δεν έχουν όλες την αγωνιστική δραστηριότητα ως βασικό τους στοιχείο. Υπάρχουν οι εμπορικές αθλητικές εκθέσεις, τα αθλητικά συνέδρια, το λανσάρισμα αθλητικών προϊόντων και οι εμφανίσεις αθλητικών προσωπικοτήτων σε εκδηλώσεις. Επίσης και ευρύτερα, αν και δεν υπάρχει αθλητική δραστηριότητα στην τελετή απονομής του ετήσιου βραβείου αθλητικής προσωπικότητας του BBC, υπάρχει συναγωνισμός για το ποιος θα πάρει το πολύτιμο βραβείο.

Παρόλο που το βιβλίο αυτό σχετίζεται περισσότερο με τα αγωνιστικά αθλητικά γεγονότα, είναι σημαντικό να παρουσιαστεί η συγκεκριμένη βιομηχανία στην ευρύτερή της μορφή.